

УДК : 334.012.63/.64 : 355(477)

*Кобеля-Звір М. Я.,
marianakobelia@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5627-9408,
к. е. н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Звір Ю. В.,
yuriizvir@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-2749-1916,
здобувач, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

ВПЛИВ ГРАНТІВ ПРОГРАМИ “ЄРОБОТА” ЗА НАПРЯМКОМ “ВЛАСНА СПРАВА” НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

***Анотація.** У статті розглянуто результати впровадження урядової програми “єРобота” за напрямком “Власна справа” як інструменту фінансової підтримки мікро- і малого підприємництва в Україні в умовах повномасштабної війни, економічної нестабільності та повоєнного відновлення. Програма, започаткована у липні 2022 року, спрямована на стимулювання самозайнятості населення, підтримку запуску та розвитку бізнесу, а також створення нових робочих місць у всіх регіонах України, включаючи прифронтові області. Метою дослідження є комплексна оцінка впливу грантового механізму на динаміку розвитку підприємницької активності в країні, виявлення галузевих, регіональних і часових особливостей реалізації програми, а також визначення ключових бар’єрів, які впливають на ефективність засвоєння грантових ресурсів. Методологічною основою роботи є поєднання елементів статистичного аналізу, порівняльного методу та експертного оцінювання на основі узагальнених матеріалів Центру розвитку “ЧАС ЗМІН” та офіційних джерел Міністерства економіки України. У дослідженні представлено узагальнені статистичні дані щодо кількості виданих грантів, обсягів фінансування та кількості створених робочих місць за період 2022-2025 років. Так, станом на березень 2025 року було видано понад 22 000 мікрогрантів на загальну суму 5,3 млрд грн, що дозволило створити понад 46 000 нових робочих місць. Окрему увагу приділено аналізу галузевої структури підтриманих бізнесів, зокрема в сферах торгівлі, громадського харчування, послуг, легкої промисловості та переробної галузі. У ході дослідження ідентифіковано ключові труднощі, що супроводжують реалізацію програми: недостатній рівень поінформованості заявників, складність підготовки бізнес-планів, жорсткі вимоги до створення робочих місць, обмеження щодо допустимих напрямів витрат, а також відсутність системного післягрантового моніторингу. На основі виявлених проблем розроблено таблицю типових викликів, їхніх наслідків та практичних рекомендацій щодо вдосконалення програми на інституційному та нормативному рівнях. Стаття підкреслює стратегічне значення програми “Власна справа” у структурі державної політики підтримки підприємництва та доводить доцільність її подальшого масштабування із залученням регіональних платформ супроводу, гнучких моделей витрат, адаптації умов до різних типів бізнесу та посилення партнерства між державними органами, бізнес-асоціаціями та консультативними структурами. Практичні результати дослідження можуть бути використані при розробленні оновленої концепції стимулювання самозайнятості населення та розвитку малого бізнесу в умовах трансформації економіки України.*

Ключові слова: гранти для бізнесу, “Власна справа”, державні гранти, грантова підтримка підприємництва, грантові можливості для бізнесу, гранти для мікробізнесу, урядові гранти, гранти програми “єРобота”.

*Kobelia-Zvir M. Ya.,
marianakobelia@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5627-9408,
Ph.D., Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Trade and Logistics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Zvir Yu. V.,
yuriizvir@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-2749-1916,
Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

THE IMPACT OF THE “E-ROBOTA” PROGRAM GRANTS UNDER THE “OWN BUSINESS” TRACK ON THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

Abstract. *The article examines the results of the implementation of the government program “E-Robota” under the “Own Business” track as a financial support tool for micro and small enterprises in Ukraine amid full-scale war, economic instability, and post-war recovery. Launched in July 2022, the program aims to stimulate self-employment, support business start-ups and development, and create new jobs across all regions of Ukraine, including frontline areas. The purpose of the study is to provide a comprehensive assessment of the impact of the grant mechanism on the dynamics of entrepreneurial activity in the country, to identify sectoral, regional, and temporal characteristics of the program’s implementation, and to determine the key barriers affecting the effective utilization of grant resources. The methodological framework of the research combines elements of statistical analysis, comparative methods, and expert evaluation, based on generalized data from the Center for Development “CHAS ZMIN” and official sources of the Ministry of Economy of Ukraine. The study presents aggregated statistical data on the number of grants issued, funding volumes, and the number of jobs created during 2022-2025. As of March 2025, more than 22,000 microgrants had been issued, totaling UAH 5.3 billion, which facilitated the creation of over 46,000 new jobs. Special attention is paid to the analysis of the sectoral composition of supported businesses, particularly in trade, food services, services, light industry, and processing sectors. The study identifies key challenges in the program’s implementation, including: low awareness among applicants, difficulties in preparing business plans, strict job creation requirements, restrictions on eligible expenditures, and the lack of systematic post-grant monitoring. Based on these identified issues, the article presents a table of common challenges, their consequences, and practical recommendations for improving the program at institutional and regulatory levels. The article emphasizes the strategic importance of the “Own Business” program within the framework of national policy for entrepreneurship support and substantiates the feasibility of its further scaling. This includes the involvement of regional support platforms, flexible expenditure models, tailored conditions for various types of businesses, and stronger partnerships between government agencies, business associations, and advisory structures. The practical results of the study can be used in developing an updated concept for stimulating self-employment and the growth of small businesses in the context of Ukraine’s economic transformation.*

Keywords: business grants, “Own Business” program, government grants, entrepreneurial grant support, grant opportunities for businesses, microbusiness grants, public grant programs, “E-Robota” initiative.

JEL Classification: M21, M48

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-82-05>

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну спричинило глибокі соціально-економічні потрясіння, зокрема – суттєві втрати для бізнес-середовища. Руйнування виробничої, логістичної та торговельної інфраструктури, втрата ринків збуту, дефіцит робочої сили через відтік населення, скорочення внутрішнього попиту – усе це комплексно негативно впливає на стабільність функціонування підприємств та їх здатність до відновлення. За таких умов надзвичайної турбулентності розвиток малого та середнього підприємництва потребує не лише організаційного переосмислення, а й значної фінансової допомоги.

У контексті війни й повоєнної відбудови критично важливо забезпечити ефективну систему підтримки підприємницької ініціативи. Грантові програми, зокрема державна ініціатива “єРобота”, відіграють стратегічну роль у створенні нових бізнесів, збереженні зайнятості, регіональному економічному поживленню та мобілізації внутрішнього підприємницького потенціалу. Однак, попри позитивні приклади реалізації таких програм, в Україні зберігається низка системних проблем [13].

По-перше, існує недостатній рівень поінформованості потенційних заявників про доступні грантові можливості, що обмежує участь суб’єктів

господарювання, науковців, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та інших активних верств населення. По-друге, виклики, пов’язані з ефективністю використання наданих ресурсів, відсутністю належного моніторингу впливу програм, низьким рівнем проектною спроможності значної частини підприємців, зменшують потенційний мультиплікативний ефект від таких грантів [12]. Також бракує науково обґрунтованої оцінки реального внеску подібних програм у розвиток підприємництва як елементу стійкої економічної трансформації держави в умовах війни.

Таким чином, актуальною є необхідність системного аналізу результатів дії програми “єРобота” за напрямком “Власна справа”, оцінки її впливу на розвиток підприємництва в Україні та пошуку шляхів удосконалення механізмів реалізації грантової підтримки з метою підвищення її ефективності у післявоєнній економічній відбудові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням державної підтримки підприємництва в умовах війни присвятили свої дослідження зовсім не значна кількість науковців, зокрема це Руденко В. С., Придко Р., Дьяченко О., Дикань В. В., Фролова Н. Л. [5, 8, 11, 12, 13, 17, 20].

Дьяченко Ольга наголошує, що державна програма “єРобота” за напрямком “Власна справа” змогла не тільки допомогти підприємцям, але і зреагувати на безробіття, спричинене переміщенням працівників та втратою ними робочих місць [8].

Дикань В. В., Фролова Н. Л. розкрили стратегічні орієнтири державного регулювання суб’єктів малого та середнього бізнесу [5].

Придко Ростислав зазначав, що ефективне використання українськими підприємцями грантів як фінансових механізмів може сприяти прискоренню процесу відновлення інфраструктури, підтримці підприємництва та забезпеченню зростання зайнятості [17].

Враховуючи інформацію у наукових роботах, доцільно зауважити, що станом на 2025 рік, коли програма “Власна справа” надає підтримку бізнесу вже третій рік поспіль, її результати та вплив на розвиток МСП України залишаються недостатньо дослідженими.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка впливу грантової програми “єРобота” на розвиток підприємництва в Україні в умовах війни та економічної нестабільності, а також формулювання рекомендацій щодо підвищення ефективності механізмів державної грантової підтримки.

Для досягнення поставленої мети дослідження у статті визначено такі основні наукові завдання:

1. **Охарактеризувати концептуальні засади державної грантової програми “єРобота”** за напрямком “Власна справа”.

2. **Проаналізувати динаміку реалізації програми “Власна справа” у часовому розрізі (2022–2025 рр.)** з погляду кількості наданих грантів, обсягів фінансування та кількості створених робочих місць.

3. **Виявити галузеву структуру підтриманих суб’єктів господарювання** та оцінити особливості використання мікрогрантів у ключових секторах економіки (торгівля, послуги, індустрія краси, харчування тощо).

4. **Здійснити регіональний аналіз** поширення програми з урахуванням специфіки безпечних, прифронтових та деокупованих територій, а також змін умов доступу до фінансування.

5. **Ідентифікувати основні бар’єри та труднощі, що виникають у процесі подання, реалізації та супроводу грантових проєктів.**

6. **Узагальнити типові виклики та їх наслідки** у форматі логічної моделі “виклик – наслідок – рекомендація” як інструменту для формування практичних пропозицій щодо вдосконалення механізмів реалізації програми для її ініціаторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах, коли українська економіка функціонує в умовах воєнного стану, особливої актуальності набувають механізми державної підтримки підприємництва. Одним із ключових інструментів у цьому напрямі є грантова програма “єРобота”, започаткована Урядом України у 2022 році з метою стимулювання економічної активності, створення робочих місць та підтримки бізнесу в період кризи [18].

У ході дослідження було здійснено системний аналіз реалізації програми “єРобота” за основними напрямками, визначено її роль у підтримці підприємницької ініціативи. Особливу увагу приділено структурі наданих грантів, галузевому спрямуванню, географії підтримки, соціальним аспектам, а також ефективності використання отриманих ресурсів [6, 18].

Програма “єРобота” містить кілька грантових напрямків, спрямованих на підтримку різних сфер підприємництва: “Новий рівень”, “Свій сад”, “Своя теплиця”, Гранти для ветеранів та членів їхніх сімей.

Як продемонструвало дослідження, у межах урядової програми підтримки підприємництва “єРобота” ключовим інструментом стимулювання економічної активності стало надання мікрогрантів за напрямом “Власна справа”. Цей фінансовий інструмент спрямований на підтримку громадян, які мають намір започаткувати або розвинути власну справу, зокрема у сфері малого бізнесу, та водночас сприяти створенню нових робочих місць у регіонах [6, 16, 18].

Обсяг фінансування за однією заявкою відповідно до оновлених умов 2025 року становить до 250 тис. грн для більшості регіонів України. Водночас у прифронтових областях (зокрема, Харківській, Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Херсонській, Чернігівській та Сумській) максимальна сума гранту була підвищена до 500 тис. грн, що відображає прагнення держави підтримати економічне відновлення на територіях, які зазнали найбільших втрат внаслідок бойових дій [6].

Мікрогранти надаються виключно фізичним особам – громадянам України, які планують зареєструвати підприємницьку діяльність у формі ФОП або створити юридичну особу, а також уже зареєстрованим суб’єктам господарювання, якщо всі їхні засновники є громадянами України. Важливими умовами участі є відсутність заборгованостей перед бюджетом, непричетність до корупційних або фінансових злочинів, а також ведення діяльності виключно на території, підконтрольній українському уряду [6].

Однією з основних вимог до отримувача гранту є **створення робочих місць**:

- для грантів у розмірі 150 тис. грн – створення одного робочого місця;
- для 250 тис. грн – двох робочих місць;
- для прифронтових регіонів: 300 тис. грн – за одне місце, 500 тис. грн – за два [16].

Крім того, окрему категорію становлять **молодіжні гранти**: громадяни віком до 25 років мають право на отримання до 150 тис. грн без обов’язкової вимоги щодо створення робочих місць, що відповідає логіці стимулювання молодіжного підприємництва [22].

Процедура подання заявки передбачає реєстрацію на порталі “Дія”, заповнення електронної форми, подання бізнес-плану, його оцінку та проведення співбесіди з представниками Державної служби зайнятості. У разі позитивного рішення кошти

перераховуються на спеціальний рахунок в уповноваженому банку для цільового використання.

Згідно з вимогами програми грантові кошти можуть бути використані на придбання обладнання, сировини, матеріалів, часткову оплату оренди приміщення (до 25% від суми гранту), а також на маркетингові послуги (до 10%). Використання коштів на придбання нерухомості, виплату заробітної плати, сплату податків, а також на проведення капітального ремонту – заборонене [6].

Варто зазначити, що на початковому етапі реалізації програми “еРобота” доступ до мікрогрантів за напрямом “Власна справа” був обмежений для мешканців прифронтових та тимчасово окупованих територій через безпекові ризики та складнощі з реалізацією бізнес-проектів у цих регіонах.

Однак з огляду на необхідність підтримки економічної активності в найбільш постраждалих областях уряд поступово розширював географію програми.

У 2024 році було ухвалено рішення про збільшення максимального розміру гранту за програмою “Власна справа” до 500 тис. грн для підприємців, які ведуть або планують розпочати діяльність у Харківській області. Це рішення було зумовлено необхідністю стимулювання бізнес-активності в регіоні, який зазнав значних руйнувань внаслідок бойових дій [7].

Згідно з офіційними даними у другому півріччі 2024 року підприємці Харківщини отримали 402 гранти на суму 173 млн грн, що дозволило створити 706 нових робочих місць [4].

У квітні 2025 року Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про розширення програми “Власна справа” на ще сім прифронтових регіонів: Донецьку, Дніпропетровську, Запорізьку, Миколаївську, Херсонську, Чернігівську та Сумську області. Для підприємців цих регіонів також було встановлено максимальний розмір гранту до 500 тис. грн за умови створення 1-2 робочих місць [15].

Варто зробити висновок: цей крок спрямований на підтримку малого та середнього бізнесу в регіонах, які зазнали значних втрат через військові дії, та на стимулювання економічного відновлення цих територій.

Експерти відзначають, що програма мікрогрантів “Власна справа” демонструє широку галузеву спрямованість, охоплюючи різноманітні сектори економіки. Це свідчить про її універсальність та адаптивність до потреб як початківців, так і досвідчених підприємців.

Згідно з даними Міністерства економіки України серед отримувачів мікрогрантів за програмою “Власна справа” найпопулярнішими сферами діяльності є:

- **Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів:** цей сектор залишається провідним серед грантоотримувачів, що свідчить про високий попит на товари та послуги в умовах воєнного часу.

- **Тимчасове розміщування та організація харчування:** сфера громадського харчування та

готельного бізнесу активно розвивається, особливо в регіонах із високою концентрацією внутрішньо переміщених осіб та військовослужбовців.

- **Переробна промисловість:** значна частка грантів спрямована на розвиток виробництва, що сприяє підвищенню доданої вартості продукції.

Крім того, програма підтримує підприємців у сферах:

- **Пошиття одягу та текстильне виробництво:** цей напрямок особливо актуальний для жінок-підприємниць та ветеранів, які прагнуть реалізувати свої навички у сфері легкої промисловості.

- **Сфера послуг:** кав'ярні, пекарні, перукарні, хімічистки та інші побутові послуги користуються стабільним попитом серед населення, що забезпечує сталість доходів для малих підприємств.

- **Сфера краси та здоров'я:** салони краси, масажні кабінети та фітнес-студії отримують підтримку для розвитку індустрії здорового способу життя.

- **Сфера освіти та консалтингу:** навчальні центри, курси підвищення кваліфікації та консалтингові агентства сприяють розвитку людського капіталу та підвищенню професійного рівня населення [2, 18, 21].

На думку експертів, така галузева диверсифікація отримувачів грантів свідчить про ефективність програми “Власна справа” у стимулюванні підприємницької активності в різних секторах економіки, що, своєю чергою, сприяє загальному економічному відновленню країни.

Варто зауважити: програма мікрогрантів “Власна справа” демонструє поступове зростання обсягів фінансування та кількості наданих грантів, а також кількості робочих місць, що свідчить про її ефективність у стимулюванні підприємницької активності в Україні. Динаміку можна зобразити в таблиці

Варто наголосити, що за період із липня 2022 року по березень 2025 року в межах урядової програми мікрогрантів “Власна справа” було створено або перебуває на етапі створення понад **46 000 нових робочих місць** [21].

Як продемонструвало дослідження, зростання кількості наданих грантів та кількості робочих місць свідчить про ефективність програми та її важливу роль у підтримці малого та середнього бізнесу в Україні [9]. Ці дані підтверджують позитивну динаміку реалізації програми “Власна справа” та її значний внесок у розвиток підприємництва в Україні.

За результатами аналітичного узагальнення відкритих даних Міністерства економіки України, платформи “Дія”, а також експертного опрацювання матеріалів, зібраних Центром розвитку “ЧАС ЗМІН” у процесі практичної реалізації грантової підтримки підприємців, сформовано узагальнені **типові виклики та їх наслідки** у форматі логічної моделі “виклик-наслідок-рекомендація”.

Узагальнені кількісні показники наведено в таблиці 2.

Таблиця 1

Динаміка надання мікрогрантів за програмою “Власна справа” у 2022-2025 рр.

Рік	Кількість виданих грантів	Сума фінансування, млрд грн	Примітки / Джерело
2022 (липень-грудень)	5 061	1,2	Міністерство економіки України [19]
2023	10 000	2,4	Міністерство економіки України [3]
2024	21 638	5,2	Інформаційна довідка про реформу [10]
2025 (станом на березень)	22 488	5,3	Звіт про програму “єРобота” [9]

Таблиця 2

Проблеми реалізації програми “Власна справа”:
аналіз викликів, наслідків і напрямів удосконалення

Виклик	Наслідок	Рекомендація
Низький рівень поінформованості та доступу до консультаційної підтримки серед потенційних заявників [14]	Подання нерелевантних або технічно слабких заявок, що призводить до високого рівня відмов у фінансуванні	Створення мережі регіональних центрів підтримки заявників, включаючи консультаційні платформи та онлайн-курси з підготовки бізнес-планів
Жорсткі вимоги до створення робочих місць незалежно від специфіки бізнесу [4]	Високе навантаження на початковому етапі функціонування бізнесу, особливо для мікропідприємців	Диференціація вимог щодо створення робочих місць залежно від галузі, обсягу гранту, локації та реалій ринку
Бюрократичність та складність процесу подання заявки [1]	Зниження мотивації участі серед малодосвідчених заявників; нерівний доступ до ресурсів	Стандартизація і спрощення цифрової форми заявки, забезпечення технічної підтримки під час подання
Обмежений перелік допустимих напрямів використання грантових коштів [1, 6]	Неможливість покриття важливих для запуску бізнесу витрат (наприклад, оплати праці, логістики, ремонту)	Розширення переліку дозволених витрат, особливо для соціально вразливих категорій та бізнесів у прифронтових регіонах
Відсутність належного моніторингу та постгрантової підтримки [1]	Зниження довгострокової стійкості новостворених підприємств, відсутність системної оцінки ефективності програми	Запровадження інструментів пост-грантового супроводу (менторство, звітність, доступ до навчання)
Безпекові та логістичні ризики у прифронтових регіонах [1, 18]	Низька реалізованість бізнес-проектів, навіть за умови розширення доступу до грантів	Адаптація умов програми до специфіки регіонів (гнучкі графіки виконання, часткове страхування ризиків, супровід у воєнних умовах)

Як засвідчує узагальнення проблемних аспектів реалізації програми “Власна справа” (див. табл. 2), низка системних викликів – від інформаційної нерівності до обмеженого післягрантового супроводу – значною мірою знижує потенційну ефективність державної політики підтримки підприємництва. Виявлені бар’єри мають комплексний характер і зачіпають як процедурні, так і нормативно-фінансові елементи механізму. Особливо актуальним постає питання адаптації програми до потреб підприємств у прифронтових регіонах, а також удосконалення умов доступу для початківців, молоді та соціально вразливих груп. Відповідно, подальше підвищення результативності програми потребує як інституційного посилення, так і застосування гнучкіших підходів до оцінки, супроводу та звітності. Наведений аналіз слугує підґрунтям з метою формулювання комплексних висновків і рекомендацій для ініціаторів програми щодо оптимізації її механізмів реалізації.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У ході дослідження встановлено, що програма мікрогрантів “Власна справа” є одним із ключових інструментів підтримки підприємництва в Україні в умовах воєнного стану, економічної нестабільності та необхідності повоєнного відновлення. Запроваджена у липні 2022 року, програма продемонструвала динамічне зростання: станом на березень 2025 року було видано понад 22,4 тис. грантів на загальну суму понад 5,3 млрд грн, що сприяло створенню більш як 46 тис. нових робочих місць.

Аналіз реалізації програми за регіональним принципом засвідчив її поступове розширення – від доступності лише для безпечних регіонів у 2022-2023 роках до повноцінного включення прифронтових областей у 2024-2025 роках. Зокрема, збільшення граничної суми гранту до 500 тис. грн у Харківській, Миколаївській, Донецькій, Запорізькій та інших областях стало вагомим кроком до стимулювання бізнес-активності на територіях із високим рівнем руйнувань.

Галуzeвий аналіз отримувачів грантів вказує на домінування таких секторів, як оптова та роздрібна торгівля, сфера послуг, харчування, а також виробництво одягу, текстилю та освітньо-консультаційні послуги. Це свідчить про адаптивність програми до ринкових потреб і структурної реальності українського підприємництва.

Разом з тим, дослідження виявило низку проблемних аспектів реалізації програми. Серед основних викликів: низький рівень поінформованості заявників, складність у підготовці якісного бізнес-плану, обмеження у використанні грантових коштів, відсутність післягрантового супроводу та ускладнена реалізація проектів у зонах підвищеної небезпеки. Ці чинники знижують потенціал програми до повного розкриття свого мультиплікативного ефекту в довгостроковій перспективі.

У межах дослідження розроблено узагальнену таблицю викликів, наслідків та рекомендацій щодо вдосконалення програми, зокрема: запровадження консультативної підтримки заявників, диференціація

вимог до робочих місць, розширення дозволених напрямів витрат, а також посилення моніторингу після отримання гранту.

Таким чином, програма “Власна справа” є стратегічно важливим інструментом для стимулювання підприємництва в Україні, проте її ефективність потребує подальшого підсилення через інституційні, нормативні та сервісні вдосконалення. Результати дослідження можуть бути використані як основа для оновлення підходів до державної політики у сфері розвитку малого бізнесу в умовах економічної трансформації та післявоєнного відновлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Центр розвитку “ЧАС ЗМІН”. URL: <https://chaszmin.com.ua/>.
2. Власна справа-2024: понад 6000 переможців програми отримують від держави 1,5 млрд грн грантів на розвиток бізнесу. *Київська обласна військова адміністрація*. 8 серпня 2024. URL: https://koda.gov.ua/vlasna-sprava-2024-ponad-6000-peremozhcziv-programy-otrymayut-vid-derzhavy-15-mlrd-grn-grantiv-na-rozvytok-biznesu/?utm_source=chatgpt.com_.
3. Власна справа: У 2023 році понад 10 000 українців отримали гранти від держави на старт або розвиток бізнесу. *Міністерство економіки України*. 22.01.2024. URL: https://me.gov.ua/News/Detail?id=1607d96a-e3fb-4cfa-bc08-5839eba1ccc6&lang=uk-UA&title=VlasnaSprava-U2023-Rotsi&utm_source=chatgpt.com_.
4. Гранти до 500 тис. грн за програмою “Власна справа” для бізнесу у прифронтових регіонах. *7eminar*. 04.04.2025. URL: <https://7eminar.ua/news/6505-granti-do-500-tis-grn-za-programoyu-vlasna-sprava-dlya>.
5. Дикань В. В., Фролова Н. Л. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/13093>.
6. ДІА. URL: <https://diia.gov.ua>.
7. До 500 000 гривень на власну справу в Дії – Уряд збільшив розмір грантів для прифронтових регіонів. *Дія*. 04.04.2025. URL: https://diia.gov.ua/news/otrymuite-hrant-na-vlasnu-spravu-do-500-tysiach-hryven-u-pryfrontovykh-rehionakh_.
8. Дьяченко О., Бардін В. Державна підтримка підприємств малого та середнього бізнесу України під час війни. *Соціальне підприємництво як інструмент відновлення України: Форум стейкхолдерів розвитку соціального підприємництва (м. Чернігів, 16 вересня 2024 р.) : тези доповідей*. Чернігів : НУ “Чернігівська політехніка”, 2024. С. 74-75. URL: <https://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/30882/%D1%80%D0%B5%D0%B4%202.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=74>.
9. €Робота: 12 млрд грн інвестувала держава в розвиток малого й середнього бізнесу через гранти. *Міністерство економіки України*.

12.03.2025. URL: https://me.gov.ua/News/Detail/9bc3d9b7-04fa-441b-9647-c0f1eb746fe6?lang=uk-UA&title=Robota&utm_source=chatgpt.com_

10. Інформація про реформу розвитку підприємництва. *Міністерство економіки України*. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail/31f9c075-3504-4113-b42d-48c2de248b76?isSpecial=true&lang=uk-UA&title=InformatsiiaProReformuRozvitokPidprimnitstva&utm_source=chatgpt.com_

11. Кобеля-Звір М. Я. Використання грантових інструментів державної програми підтримки підприємництва «Робота для посилення конкурентоспроможності бізнесу на прикладі ММСП: перспективи і труднощі». *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2526>.

12. Кобеля-Звір М. Я. Гранти для фінансування мікро-, малого та середнього бізнесу: SWOT-аналіз. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 4 (04). С. 42-45. URL: <https://transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/46>.

13. Кобеля-Звір М. Я. Державні гранти для розвитку малого та середнього бізнесу в умовах війни в Україні: переваги та труднощі. *Підприємство і торгівля*. 2023. № 38. С. 37-43. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/1415>.

14. Дуденко О. “Нікуди не поїду, працюватиму тут”. Як програма “Власна Справа” допомагає ветеранам. *Wonderzine*. 1 липня 2024. URL: https://www.wonderzine.me/wonderzine/life/experience/20453-nikudi-ne-poyidu-pratsyuvatimu-tut-yak-programa-vlasna-sprava-dopomagae-veteranam?utm_source=chatgpt.com_

15. Підприємці прифронтових регіонів зможуть отримати гранти до 500 тис. грн за програмою “Власна Справа”. *Міністерство економіки України*. 04.04.2025. URL: https://me.gov.ua/News/Detail/939d4d69-c0de-4d07-90e8-b3636ee198d4?lang=uk-UA&title=vlasnaSprava&utm_source=chatgpt.com_

16. Постанова Кабінету Міністрів України №738 від 21.06.2022 року “Деякі питання надання грантів бізнесу”. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text_

17. Придко Р. Фінансові інструменти стимулювання розвитку регіонів в умовах війни та післявоєнний період. *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти : збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.)*. Ужгород : ДВНЗ “УжНУ”, 2023. С. 120-122. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56618/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97.%20%D0%A3%D0%B6%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4.%2001.12.2023.pdf#page=121>.

18. “єРобота”. URL: https://erobota.diia.gov.ua/_

19. Рік дії єРобота: 4 млрд грн інвестовано державою в розвиток бізнесу через гранти. *Міністерство економіки України*. 03.07.2023. URL: https://me.gov.ua/News/Detail?id=ad72b58f-34a7-46e2-b77f-4967b5b82b69&lang=uk-UA&title=RikDiirobota-4-MlrdGrnInvestovanoDerzhavoiuVRozvitokBiznesuCherezGranti&utm_source=chatgpt.com_

20. Руденко В. С. Гранти – як форма забезпечення соціальної безпеки та важіль розвитку малого та середнього бізнесу в Україні в умовах війни. *Нові компетенції для Індустрії 5.0 та управління даними для закладів вищої освіти : збірник матеріалів круглого столу / під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В. ; Національний університет “Києво-Могилянська академія” [та ін.]*. Київ : НаУКМА, 2023. С. 129-132. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0a908415-36b9-430e-a844-b2ef8e564e54/content_

21. Переможці програми «Власна справа» отримають ще понад 100 млн гривень від Служби зайнятості / Державна служба зайнятості. *Урядовий портал*. 06 травня 2025 року. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/peremozhtsi-prohramy-vlasna-sprava-otrymaiut-shche-ponad-100-mln-hryven-vid-sluzhby-zainiatosti?utm_source=chatgpt.com_

22. Як отримати молодіжний грант на власний бізнес: деталі від Держзайнятості. *ДЕБЕТ-КРЕДИТ*. 14.04.2025. URL: <https://news.dtki.ua/society/community/97923-ia-otrimati-molodiznii-grant-na-vlasnii-biznes-detali-vid-derzzainiatosti>

REFERENCES

1. Tsentr rozvytku “CHAS ZMIN”, available at: <https://chaszmin.com.ua/>.
2. Vlasna sprava-2024: ponad 6000 peremozhtsiiv programy otrymaiut vid derzhavy 1,5 mlrd hrn hrantiv na rozvytok biznesu. *Kyivska oblasna viiskova administratsiia*, 8 serpnia 2024, available at: https://koda.gov.ua/vlasna-sprava-2024-ponad-6000-peremozhcziv-programy-otrymayut-vid-derzhavy-15-mlrd-grn-grantiv-na-rozvytok-biznesu/?utm_source=chatgpt.com_
3. Vlasna sprava: U 2023 rotsi ponad 10 000 ukraintsiv otrymaly hranty vid derzhavy na start abo rozvytok biznesu. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*, 22 sichnia 2024, available at: https://me.gov.ua/News/Detail?id=1607d96a-e3fb-4cfa-bc08-5839eba1ccc6&lang=uk-UA&title=VlasnaSprava-U2023-Rotsi&utm_source=chatgpt.com_
4. Hranty do 500 tys. hrn za prohramoiu “Vlasna sprava” dlia biznesu u pryfrontovykh rehionakh, *7eminar*, 04 kvitnia 2025, available at: <https://7eminar.ua/news/6505-granti-do-500-tis-grn-za-programoyu-vlasna-sprava-dlya>
5. Dykani, V. V. and Frolova, N. L. (2022), *Napriamy ta instrumenty derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho ta serednoho biznesu v Ukraini u*

voiennyi chas, *Ekonomika ta suspilstvo*, vyp. 38, available at: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/13093>.

6. DIIA, available at: <https://diia.gov.ua>.

7. Do 500 000 hryven na vlasnu spravu v DII – Uriad zbilschyv rozmir hrantiv dlia pryfrontovykh rehioniv. *Diia*, 04 kvitnia 2025, available at: <https://diia.gov.ua/news/otrymuite-hrant-na-vlasnu-spravu-do-500-tysiach-hryven-u-pryfrontovykh-rehionakh>.

8. Diachenko O. and Bardin V. (2024), Derzhavna pidtrymka pidpriemstv maloho ta serednoho biznesu Ukraïny pid chas viiny, *Sotsialne pidpriemnytstvo yak instrument vidnovlennia Ukraïny: Forum steikholderiv rozvytku sotsialnoho pidpriemnytstva (m. Chernihiv, 16 veresnia 2024 r.) : tezy dopovidei*, NU “Chernihivska politekhnika”, Chernihiv, s. 74-75, available at: <https://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/30882/ред%202.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=74>.

9. yeRobota: 12 mlrd hrn investovala derzhava v rozvytok maloho i serednoho biznesu cherez hranty. *Ministerstvo ekonomiky Ukraïny*, 12 bereznia 2025, available at: https://me.gov.ua/News/Detail/9bc3d9b7-04fa-441b-9647-c0f1eb746fe6?lang=uk-UA&title=Robota&utm_source=chatgpt.com.

10. Informatsiia pro reformu rozvytku pidpriemnytstva. *Ministerstvo ekonomiky Ukraïny*, available at: https://me.gov.ua/Documents/Detail/31f9c075-3504-4113-b42d-48c2de248b76?isSpecial=true&lang=uk-UA&title=InformatsiiaProReformuRozvitokPidprimnitstva&utm_source=chatgpt.com.

11. Kobelia-Zvir, M. Ya. (2023), Vykorystannia hrantovykh instrumentiv derzhavnoi prohramy pidtrymky pidpriemnytstva yeRobota dlia posylennia konkurentospromozhnosti biznesu na prykladi MMCP: perspektyvy i trudnoshchi, *Ekonomika ta suspilstvo*, № 52, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2526>.

12. Kobelia-Zvir, M. Ya. (2023), Hranty dlia finansuvannia mikro-, maloho ta serednoho biznesu: SWOT-analiz, *Transformatsiina ekonomika*, № 4 (04), s. 42-45, available at: <https://transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/46>.

13. Kobelia-Zvir, M. Ya. (2023), Derzhavni hranty dlia rozvytku maloho ta serednoho biznesu v umovakh viiny v Ukraïni: perevahy ta trudnoshchi, *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, № 38, s. 37-43, available at: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/1415>.

14. Dudenko O. “Nikudy ne poïdu, pratsiuvatymu tut”. Yak prohrama “Vlasna Sprava” dopomahaie veteranam, *Wonderzine*, 1 lypnia 2024, available at: https://www.wonderzine.me/wonderzine/life/experience/20453-nikudy-ne-poyidu-pratsyuvatimu-tut-yak-programa-vlasna-sprava-dopomagaie-veteranam?utm_source=chatgpt.com.

15. Pidpriiemtsi pryfrontovykh rehioniv zmozhut otrymaty hranty do 500 tys. hrn za

prohramoiu “Vlasna Sprava”. *Ministerstvo ekonomiky Ukraïny*, 04 kvitnia 2025, available at: https://me.gov.ua/News/Detail/939d4d69-c0de-4d07-90e8-b3636ee198d4?lang=uk-UA&title=vlasnaSprava&utm_source=chatgpt.com.

16. Postanova Kabinetu Ministriv Ukraïny №738 vid 21.06.2022 roku “Deiaki pytannia nadannia hrantiv biznesu”. *Verkhovna Rada Ukraïny. Zakonodavstvo Ukraïny*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-п#Text>.

17. Prydko R. (2023), Finansovi instrumenty stymuliuвання rozvytku rehioniv v umovakh viiny ta pisliavoiennyi period, *Transformatsiia natsionalnoi modeli finansovo-kredytnykh vidnosyn: vyklyky hlobalizatsii ta rehionalni aspekty : zbirnyk materialiv VIII Vseukraïnskoï naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Uzhhorod, 1 hrudnia 2023 r.)*, DVNZ “UzhNU”, Uzhhorod, s. 120-122, available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56618/1/Збірник%20конференції.%20Ужгород.%2001.12.2023.pdf#page=121>.

18. “yeRobota”, available at: <https://erobota.diia.gov.ua/>.

19. Rik diï yeRobota: 4 mlrd hrn investovano derzhavoiu v rozvytok biznesu cherez hranty. *Ministerstvo ekonomiky Ukraïny*, 03 lypnia 2023, available at: https://me.gov.ua/News/Detail?id=ad72b58f-34a7-46e2-b77f-4967b5b82b69&lang=uk-UA&title=RikDiïrobota-4-MlrdGrnInvestovanoDerzhavoiuVRozvitokBiznesuCherezGranti&utm_source=chatgpt.com.

20. Rudenko, V. S. (2023), Hranty – yak forma zabezpechennia sotsialnoi bezpeky ta vazhil rozvytku maloho ta serednoho biznesu v Ukraïni v umovakh viiny, *Novi kompetentsii dlia Industriï 5.0 ta upravlinnia danymy dlia zakladiv vyshchoï osvity : zbirnyk materialiv kruhloho stolu / pid zah. red. Khrapkinoï V. V., Pichyk K. V.; Natsionalnyi universytet “Kyievo-Mohylianska akademiia” [ta in.]*, NaUKMA, Kyiv, s. 129-132, available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0a908415-36b9-430e-a844-b2ef8e564e54/content>.

21. Peremozhtsi prohramy «Vlasna sprava» otrymaiut shche ponad 100 mln hryven vid Sluzhby zainiatiosti / Derzhavna sluzhba zainiatiosti. *Uriadovyi portal*, 06 travnia 2025, available at: https://www.kmu.gov.ua/news/peremozhtsi-prohramy-vlasna-sprava-otrymaiut-shche-ponad-100-mln-hryven-vid-sluzhby-zainiatiosti?utm_source=chatgpt.com.

22. Yak otrymaty molodizhnyi hrant na vlasnyi biznes: detali vid Derzzainiatiosti. *DEBET-KREDYT*, 14 kvitnia 2025, available at: <https://news.dtki.ua/society/community/97923-iak-otrimati-molodizhnyi-grant-na-vlasnyi-biznes-detali-vid-derzzainiatiosti>.

Стаття надійшла до редакції 28 березня 2025 року